

цілому та регіонів на основі використання, перш за все, інтелектуального потенціалу, захисту інформаційного середовища від надмірного іноземного втручання, скорочення техногенного навантаження на природні об'єкти.

Список використаної літератури

1. Петровська О.С. Сучасна модель економічного розвитку національної економіки // Економічна теорія. – 2008. – № 1. – С. 30–40.
2. Ткаченко В.А. Условия неопределенности в управлении сложными социально-экономическими системами // Вісник економічної науки України. – 2006. – № 2. – С. 154–160.
3. Тьорло В.О., Мірошніченко В.В. Парадигма регіонального соціально-економічного розвитку України за умов європейської інтеграції/Матеріали щорічної міжнародної науково-практичної конференції: “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах Європейської інтеграції”. К.: МАУП, 2015.
4. Шевчук В.Я. Формування інноваційної моделі сталого розвитку України / В.Я. Шевчук // Економічний часопис ХХІ. – 2010. – № 2. – С. 6–8.
5. Юкіш В.В. Модель розвитку національної економіки України в історії вітчизняної економічної думки. Сталий розвиток економіки//Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 2. – С. 38–46.

Москаленко О. М.

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
д.е.н., доцент, професор кафедри політичної економії

ІННОВАЦІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ВИПЕРЕДЖАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЖОРСТКОЇ ЕКОНОМІЇ

Економіка України ввійшла у круте піке. Вона стоїть перед надскладними викликами як внутрішнього, так і зовнішнього, глобального, характеру. Тому стає очевидним, що вирішення поточних проблем, досягнення тактичних завдань і стратегічних цілей розвитку вітчизняної економіки є неможливим поза інноваційною моделлю розвитку та відповідною політикою держави. Водночас, не менш важливим, є збереження моральних, етичних, гуманітарних цінностей українського суспільства та економічного суверенітету держави в умовах цивілізаційного вибору. Сучасна ситуація в Україні є такою, що, на жаль, загрожує трансформацією в неієздатну державу та стагнаційну спадаючу економіку, яка існує в умовах «вакууму відповідальності».

Прогалини економічної політики (у тому числі й курсової політики, грошово-кредитної, фінансової, бюджетної тощо), які виявляються в погіршенні бізнес-клімату, зростанні частки тіньової економіки, пауперизації вищої ланки середнього класу (учених, людей з вищою освітою), зубожінні населення, тотальної дорожнечі, колосального падіння курсу національної грошової одиниці – усе це результат псевдореформ. І за такі «результати» урядовці і політики не несуть ніякої відповідальності. Урядом не накопичений *простір для маневру економічної політики*. «Стиснення» вітчизняної економіки є результатом одночасної обмеженості щодо здатності відтворювати дохід і збільшувати витратну частину бюджету. Економіка України перетворилась в *економіку жорсткої економії*, де немає місця інноваційному економічному розвитку, заснованому на науці, освіті, новітніх технологіях та інноваційній конкуренції. Стан вітчизняної економіки об'єктивними аналітиками оцінюється як переддефолтний.

Тож сильна нестабільність і несприятливі умови економічного і політичного характеру знищують вітчизняну економіку, її технологічний та інтелектуальний потенціал. *Україна катастрофічно відстає від розвинених країн за технологічним рівнем, показниками інноваційного розвитку*. Бюджетні асигнування на розвиток науки скоротились до ганебної

цифри – 0,27% ВВП (і це при його падінні за 2015 рік на 15%). Прикладна наука зруйнована. Енергозатратність продукції, що виробляється, в два-три рази вища, ніж в розвинених країнах. Вітчизняна економіка терміново вимагає реіндустріалізації та модернізації. Реіндустріалізація України – ключова умова створення запасу міцності національної економіки.

Однак сучасний цивілізований світ живе іншими реаліями, спрямованими на випереджаючий економічний розвиток національних економік, на зміцнення конкурентних позицій і закріплення їх на довгострокову перспективу. Маємо світ, що «живе на різних швидкостях», який характеризується тим, що технологічні та економічні досягнення розглядаються з позиції загострення міжнародної конкуренції. Організаційні інновації кардинально змінюють суть функціонування економічних систем, її траєкторії, моделі і форми конкуренції.

Що ж собою являє випереджальний економічний розвиток, який як модель і політика може стати методологічною основою розроблення державницької стратегії розвитку України? Він є субстанціональною інституціональною умовою та формою функціонування економіки і суспільства. Сутність і функція такої форми руху економіки та суспільства полягає у використанні окремими суб'єктами економічної діяльності, на кожному історичному етапі розвитку людства, людини, держави, не виявлених або невикористаних іншими можливостей інтелектуального, політичного, мотиваційного потенціалу щодо розробки та впровадження альтернативних існуючим варіантів ефективного управління всіма видами ресурсів, з метою забезпечення лідируючих позицій у конкурентному науково-дослідному, освітньому, технологічному, ринковому, соціальному, політичному полі.

Випереджаючий економічний розвиток супроводжується включенням політичної і суспільної свідомості в ускладнений процес суспільного буття (вичерпаність ресурсів, погана екологія, продовольча проблема та ін.), розуміння невідкладності в пошуку, *ідентифікації і впровадженні альтернативних шляхів економічного розвитку, нового магістрального вектору економічного розвитку країни, яким ще ніхто не рухався*, однак який забезпечить кардинальне підвищення загальної ефективності, продуктивності економічної системи, її саморозвиток.

Випереджаючий економічний розвиток означає для країни досягнення такої стратегічної цілі, як «бути розвинутою більше інших» у певних технологічних нішах, мати динамічні конкурентні переваги в науці і технологічному рівні, освіті, промисловому виробництві, державному управлінні, що дозволить країні піти у відрив від суперників. *Випереджаючий економічний розвиток*, таким чином, *стає визначальною умовою інноваційної конкуренції*, переведення країн на вищий технологічний рівень, створення «запасу міцності» національних економічних систем, набуття та закріплення на довгострокову перспективу міжнародних інноваційних конкурентних переваг за країнами.

Розвинені країни активно використовують інновації в конкурентній боротьбі на світових ринках. Цю саму стратегію активно використовують азійські країни, що швидко розвиваються. Для України практична реалізація курсу на системне використання інновацій залишається одним із найактуальніших викликів. На жаль, основними джерелами економічного зростання в Україні та її конкурентоспроможності в основному продовжують залишатися екстенсивні фактори виробництва, що потребує відносно невисокого рівня інноваційної активності і ґрунтується на експорті сировинних товарів і продукції з низькою часткою доданої вартості.

Сучасна інноваційна конкуренція є, по-перше, конкуренцією між країнами-інноваторами, імітаторами і консерваторами (традиційними економіками), яка виявляє себе як конкуренція великих проектів і програм, що реалізуються урядами країн і великими фінансовими групами, що визначають напрями великих фінансових потоків; *по-друге*, інноваційна конкуренція стає швидкісною конкуренцією, що приймає вигляд технологічної гонки, коли застосування спеціальних конкурентних стратегій і конкурентної політики може забезпечити «новий технологічний прорив», який поновлюється з певною циклічністю, що

відповідає новітнім строкам удосконалення технологій та їх появи. Інноваційна конкуренція заснована на комбінаторному принципі розвитку технологій, який посилюється періодичними проривами в техніці і технологіях, що з'являються як результат накопичення фундаментальних знань (досліджень), витрати і частка яких в економіці постійно зростає.

Отже, стратегічною потребою економіки України є розвиток реального високотехнологічного сектору за державної підтримки ланцюга *наука – освіта – високотехнологічний бізнес*. Умови конкуренції у світі ускладнюються. Вона стає інноваційною, а саме – конкуренцією великих проектів, великого капіталу і держав. Україна, її політична та економічна влада повинні реагувати на зміни умов конкуренції у світовій економіці та крокувати в ногу з часом при розробці та реалізації економічних реформ. На наш погляд, політика жорсткої економії, що супроводжується скороченням дискреційних державних видатків, викликає лише згортання економіки, що ставить під загрозу існування інтелектуального потенціалу країни для старту економіки випереджального розвитку на засадах інноваційної конкуренції.

Модель кальки боргової економіки, що експортується в гіпертрофованому вигляді із ліберальних економік і заснована на тотальному скороченні державних видатків, у тому числі й на науку і освіту, систему охорони здоров'я, при спотворенні умов конкуренції корупцією та інтересами олігархії, не зможе закласти основи для економічного зростання та випереджального розвитку України. За цих умов вимагається перегляд політики скорочення державних видатків на науку і освіту у бік законодавчого забезпечення захищених статей із перспективою їх збільшення та диверсифікації джерел фінансування.

Список використаних джерел

1. Москаленко О. М. Теорія і модель випереджаючого економічного розвитку в системі суспільних стратегічних потреб : монографія / О. М. Москаленко. – К. : КНЕУ, 2014. – 550 с.
2. Политика в эпоху жесткой экономии [Текст] /под ред. А. Шафара, В. Штрика; пер. с англ. А. А. Алвертян, Н. С. Глазкова, А. Г. Кузянина, Д. В. Мышьяковой, А. А. Порецковой; под науч. ред. А. А. Порецковой, И. В. Соболевой; Нац. исследов. ун-т «Высшая школа экономики», 2015. – 392 с. – (Политическая теория).

Nazukova N.

State Finance Department, State Organization
"Institute for Economics and Forecasting, National
Academy of Sciences of Ukraine"

TAX COMPONENT OF NATIONAL INVESTMENT PRIORITIES REALIZATION IN UKRAINE IN LIGHT OF THE EUROPEAN EXPERIENCE

Ukrainian economy has accumulated significant amounts of worn-out fixed assets, representing productive resources of the economy, which are of strategic importance for the state. Moreover, evidence shows growing disparity in cost performance and structure of the fixed capital - against the backdrop of the growing depreciation, there is a general downward trend in the formation of fixed capital of enterprises. Thus, depreciation of the accounting group "Fixed assets, intangible assets, long-term biological assets and investment property" increased during 2005-2010 and 2011-2014, and reached a level at which it exceeded its value more than 6 times: the nominal value of depreciation over last 11 years increased by 25 times, while the value of fixed assets, intangible assets, long-term biological assets and investment property - only by 4 times (nominal GDP for the same period has increased by 4.5 times). If the proportion between the cost of fixed assets and depreciation remains unchanged, the national economy can expect a further decline of productive capacity, which greatly complicates the process of effective integration of Ukraine into the EU. In particular, the join to the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) can lead